

УДК 330.34

ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Качановський Є. М.

Науковий керівник – ст. викладач Пересада О. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК,
м. Харків, Україна

e-mail: vevhenii.kachanovskyi@nure.ua

This work is devoted to the study and analysis of the concepts of economic growth and development as key categories in economic science. The essence of these concepts and their interrelation in the context of economic processes are considered. The author examines in detail economic growth as a quantitative measure of the increase in production, income and other key parameters of the economy. At the same time, attention is drawn to the concept of economic development, defining it as a complex process of deep transformation and modernization of economic and social systems. The concept of sustainable development of the United Nations is also mentioned.

Економічний розвиток відноситься до найважливіших понять макроекономічної науки. Він є процесом глибокої трансформації та модернізації економічної та соціальної систем. Поряд із зростанням доходів і виробництва він також передбачає зміни в інституційній, соціальній, адміністративній системах, управлінні суспільними процесами.

Економічний розвиток – це виникнення якісних змін в економічній системі суспільства, які приводять до підвищення ефективності її функціонування та удосконалення базових елементів основних структур. У документах, науковій та навчальній літературі нерідко використовують термін «соціально-економічний розвиток», підкреслюючи тим самим тісний зв'язок між рівнем економічного розвитку і вирішенням соціальних проблем.

Однією з характеристик економічного розвитку макроекономічна наука розглядає економічне зростання.

Економічне зростання – це кількісна характеристика змін параметрів економічної системи: збільшення ВВП, обсягів споживання, сукупного попиту, робочої сили, населення, капіталу, інвестицій тощо, які, як правило, сприяють соціально-економічному розвитку. Розвиток та зростання не слід ототожнювати: розвиток передбачає якісну зміну елементів системи, а зростання – кількісну. Отже, економічне зростання пов'язане із кількісною зміною обсягів виробництва і споживання ВВП.

Поняття «розвиток» і «зростання» знаходяться між собою у співвідношенні: зростання валового продукту супроводжується змінами в

технології виробництва, появою нових видів продукції і цілих галузей. Іншими словами, зростання викликає якісні зміни в економіці, сприяє її загальному розвитку. Зі своєї сторони позитивні якісні зміни у відносинах власності, розподілу і перерозподілу доходів, фінансової стабілізації активно впливають на економічне зростання.

За сучасних умов економічний розвиток набув глобального характеру, виходячи за межі окремих країн і регіонів, що потребує внесення коректив у функціонування світової соціально-економічної системи. Щоб економічний розвиток мав сталу тенденцію і визначені перспективи, він повинен бути збалансованим, врівноваженим у системі «економіка – природа – соціум» та самопідтримуваним. Збалансованість і рівновага повинні підтримуватись постійними змінами, які породжуються самою економікою.

У зв'язку із поширенням у світі концепції сталого розвитку в категоріальний апарат економічної науки увійшли поняття «сталий економічний розвиток» та «стале економічне зростання».

Сталий економічний розвиток (sustainable economic development) – процес структурної перебудови економіки відповідно до потреб збалансованого розвитку виробництва, соціальної сфери, населення і навколишнього природного середовища, технологічного і соціального прогресу.

Стале економічне зростання (sustainable economic growth) – це одна з основних цілей макроекономічної політики, досягнення якої забезпечує випереджальний ріст реального обсягу продукції (ВВП) у порівнянні з ростом населення для підвищення життєвого рівня, не виходячи за межі господарської ємності екосистем. Стале економічне зростання забезпечується за рахунок зменшення частки невідновлюваних природних ресурсів, що досягається більш ефективним їхнім використанням, переходом на відновлювані ресурси за мінімізації шкідливого впливу процесів виробництва на довкілля. Такі підходи дають можливість підтримувати економічне зростання в довготривалій перспективі, забезпечуючи максимально можливе відтворення всіх видів ресурсів. Сталий економічний розвиток забезпечується за рахунок сталого економічного зростання.

Концепція сталого розвитку ООН (Організації Об'єднаних Націй) визначається як розвиток, який задовольняє потреби поточного покоління, не позбавляючи при цьому можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Основні ідеї концепції сталого розвитку включають:

1. Економічна стійкість: забезпечення сталого економічного зростання, яке не шкодить екологічним системам і не погіршує якість життя.

2. Соціальна справедливість: забезпечення доступу до ресурсів, послуг та можливостей для всіх, незалежно від соціального положення чи географічного розташування.

3. Охорона природи та біорізноманіття: збереження та ефективне використання природних ресурсів, уникаючи їхнього перевищення та забезпечуючи біорізноманіття.

4. Співпраця: міжнародна та міжсекторальна співпраця для вирішення глобальних проблем та досягнення спільних цілей.

5. Довгострокова перспектива: прийняття рішень, які враховують довгострокові наслідки і покликані забезпечити сталість у різних сферах життя.

Ця концепція сталого розвитку визначає основні принципи, які повинні враховуватися у всіх сферах суспільства для забезпечення гармонії між економікою, соціумом та навколишнім середовищем. ООН активно працює на впровадження цих принципів через різні програми та ініціативи.

Список використаних джерел

1. Економічне зростання і сталий розвиток. *Запорізький національний університет*. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/128080/mod_resource/content/0/Лекція_3.pdf (дата звернення: 05.03.2024).

2. Економічне зростання на мікро, мезо- та макрорівні та сталий розвиток. *Луцький національний технічний університет*. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/ЕСРЕНП2022готовий/page9.html (дата звернення: 05.03.2024).

3. Концепція сталого розвитку ООН. *United Nations*. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf (дата звернення: 05.03.2024).